

Vlaams Ministerie
van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie
Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van het Sint-Jozefinstituut te Leuven

Hoofdstructuur so

	Instellingsnummer	32854
	Instelling	Sint-Jozefinstituut
directeur		Kathleen Organe
adres		Jozef Pierrestraat 56 - 3010 KESSEL-LO
telefoon		016-25.22.51
fax		016-35.32.03
e-mail		sjik@telenet.be
website/URL		http://www.sjik.be
	Bestuur van de instelling	970111 - VZW Comité voor Onderwijs Annuntiaten te HEVERLEE
adres		Naamsesteenweg 355 - 3001 HEVERLEE
	Scholengemeenschap	112409 - SGKSO Leuven te LEUVEN
adres		Janseniusstraat 2 - 3000 LEUVEN
	CLB	114991 - Vrij CLB Leuven te LEUVEN
adres		Karel van Lotharingenstraat 5 - 3000 LEUVEN
	Dagen van het doorlichtingsbezoek	7/11/11, 8/11/2011,9/11/2011,10/11/2011
	Einddatum van het doorlichtingsbezoek	10/11/2011
	Datum bespreking verslag met de instelling	20/12/2011
	Samenstelling inspectieteam	
	Inspecteur-verslaggever	Marie-Rose Van Nooten
	Teamleden	Leander Froidcoeur Wouter Schelfhout Hubert Van Tendeloo
	Deskundige(n) behorend tot de administratie	nihil
	Externe deskundige(n)	Nihil

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	3
1. SAMENVATTING	5
2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING	6
2.1 Structuuronderdelen/vakken in de focus	6
2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus	7
3. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGSVOORWAARDEN?	7
3.1 Basisoptie Handel in het tweede leerjaar A-stroom	7
3.2 Beroepenveld Haartzorg in het tweede leerjaar B-stroom	8
3.3 Nederlands in 1A, in de basisoptie Handel en in de derde graad Handel tso.....	8
3.4 Nederlands in 1B en de basisopties haartzorg en verkoop.....	9
3.5 Project algemene vakken (PAV) in de derde graad Verkoop en Haartzorg bso en in het derde leerjaar van de derde graad Haarstilist bso	10
3.6 Toegepaste economie (bedrijfseconomie) in de derde graad Handel tso	10
3.7 Vakken van het specifiek gedeelte in de studierichting Haarstilist in het derde leerjaar van de derde graad bso.....	12
3.8 Vakken van het specifiek gedeelte in de studierichting Haartzorg derde graad bso.	13
3.9 Verkoop in de derde graad bso - de vakken administratieve vorming, commerciële vorming, commerciële presentatie, seminars, de stage en de geïntegreerde proef	15
3.10 Wiskunde in de basisvorming in het eerste leerjaar A, het eerste leerjaar B, het tweede leerjaar in de basisoptie Handel, het tweede beroepsvoorbereidend leerjaar Haartzorg-Verzorging-voeding en in het specifieke gedeelte in het derde leerjaar van de derde graad bso Haarstilist.....	17
3.11 Wiskunde in de basisvorming in de derde graad tso Handel	19
4. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	20
4.1 Begeleiding	20
4.2 Evaluatie	22
5. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	24
6. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	26
6.1 Wat doet de school goed?.....	26
6.2 Wat kan de school verbeteren?	26
6.3 Wat moet de school verbeteren?.....	27
7. ADVIES.....	27
8. REGELING VOOR HET VERVOLG	27

INLEIDING

Dit verslag is het resultaat van de doorlichting van uw instelling¹ door de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap. Het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 geeft haar de opdracht hiertoe.

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de instelling de erkenningsvoorwaarden respecteert, of ze op systematische wijze haar eigen kwaliteit bewaakt en of ze zelfstandig de tekorten kan remediëren.

Het advies in dit verslag heeft betrekking op alle erkenningsvoorwaarden uitgezonderd de voorwaarden betreffende hygiëne, veiligheid en woonbaarheid.

Vanaf het schooljaar 2011-2012 vindt de controle op de erkenningsvoorwaarden betreffende woonbaarheid, veiligheid en hygiëne gelijktijdig met de doorlichting plaats. Deze controle op woonbaarheid, veiligheid en hygiëne resulteert in een afzonderlijk verslag. Alle verslagen worden gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Het referentiekader dat de onderwijsinspectie gebruikt bij een doorlichting is opgebouwd rond de componenten context, input, proces en output:

- context: de omgevingskenmerken en de kenmerken van administratieve, materiële, bestuurlijke en juridische aard die de instelling karakteriseren
- input: kenmerken van het personeel en van de leerlingen of cursisten van de instelling
- proces: initiatieven die een instelling neemt om output te realiseren, rekening houdend met haar context en input
- output: de resultaten die de instelling met haar leerlingen of cursisten bereikt.

Meer info over het CIPO-referentiekader vindt u op www.onderwijsinspectie.be.

De doorlichting bestaat uit drie fases: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en de verslaggeving.

Tijdens het vooronderzoek selecteert de onderwijsinspectie de onderwijsdoelstellingen en de procesindicatoren of -variabelen die het inspectieteam onderzoekt tijdens het doorlichtingsbezoek.

Tijdens het doorlichtingsbezoek verzamelt het inspectieteam bijkomende informatie via observaties, gesprekken en analyse van documenten.

Het resultaat van de doorlichting is het doorlichtingsverslag.

Het doorlichtingsverslag vangt aan met een voor het brede publiek toegankelijke samenvatting. Het vervolgt met een beschrijving van de doorlichtingsfocus.

Tijdens een doorlichting zoeken de onderwijsinspecteurs een antwoord op drie onderzoeksvragen:

- In welke mate voldoet de instelling aan de onderwijsdoelstellingen? (het erkenningsonderzoek)
- In welke mate onderzoekt en bewaakt de instelling op een systematische manier de kwaliteit van de processen zodat deze bijdragen tot het bereiken/nastreven van de onderwijsdoelstellingen? (het kwaliteitsonderzoek)

¹ Instelling: onderwijsinstelling of CLB (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 11°). Onderwijsinstelling: een pedagogisch geheel waar onderwijs georganiseerd wordt en waaraan een uniek instellingsnummer toegekend is (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 13°).

- Is er in de instelling een algemeen beleid dat het mogelijk maakt om zelfstandig tekorten weg te werken? (het onderzoek 'algemeen beleid')

In drie hoofdstukken geeft de onderwijsinspectie een antwoord op deze vragen.

Om de kwaliteit van de processen in kaart te brengen gebruikt de onderwijsinspectie een kwaliteitswijzer. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de instelling bij haar activiteiten aandacht heeft voor

- doelgerichtheid: welke doelen stelt de instelling voorop?
- ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de instelling om efficiënt en doelgericht te werken?
- doeltreffendheid: worden de doelen bereikt en gaat de instelling dit na?
- ontwikkeling: heeft de instelling aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?

Meer informatie over de kwaliteitswijzer vindt u eveneens op www.onderwijsinspectie.be.

Wat de instelling goed doet, wat de instelling kan verbeteren en wat de instelling moet verbeteren komt aan bod bij 'Sterktes en zwaktes van de instelling'.

Het doorlichtingsverslag eindigt met een advies dat betrekking heeft op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de instelling. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de instelling of van structuuronderdelen
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen als de instelling binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de instelling de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve verslag informeert de directeur van de instelling leerlingen, ouders en/of cursisten over de mogelijkheid tot inzage. De directeur van het centrum voor leerlingenbegeleiding informeert de centrumraad.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de instelling het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de instelling of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De instelling mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1. SAMENVATTING

Het Sint Jozefinstituut te Kessel-lo is een tso-bso-school met voornamelijk de studierichtingen Handel, Schoonheidsverzorging, Verkoop en Haarzorg. Het dalend leerlingenaantal, de vele directiewissels en een gebrek aan visie hebben de voorbije jaren voor onrust gezorgd. Enkel voor de studierichtingen Haarzorg en Schoonheidsverzorging zijn de klassen goed bevolkt. In vergelijking met Vlaamse referentiegegevens heeft de school een kansarme leerlingenpopulatie. Het aantal leerlingen van allochtone herkomst of met thuistaal anders dan Nederlands steeg maar neemt de laatste twee jaren weer wat af. Heel wat leerlingen hebben leerachterstand of kampen met andere specifieke noden.

De school wil een zorgschool zijn voor leerlingen met leermoeilijkheden. Het technisch onderwijs telt de meeste leerlingen, hoewel er een tendens is naar meer inschrijvingen in het beroepsonderwijs en een kleinere eerste graad. De school telt 27 % instromers² waarvan bijna de helft overzit. Door het terugschroeven van het aantal GOK-lestijden werd de school organisatorisch geraakt. Ze probeert het evenwicht na te streven tussen het voeren van een gelijkekansenbeleid en het behalen van een kwaliteitsvol studiepeil. De deelnemingsgraad aan het hoger onderwijs en het studiesucces zijn vanuit alle studierichtingen laag vergeleken met het Vlaamse gemiddelde.

Het erkenningsonderzoek op basis van de geselecteerde structuuronderdelen en vakken heeft uitgewezen dat de school de leerplanrealisatie niet systematisch opvolgt. In het aangeboden onderwijs zijn een aantal aspecten voor verbetering vatbaar is (zie deel 3 Erkenningsonderzoek). De leerplanrealisatie voldoet in een aantal doorgelichte vakken en structuuronderdelen niet. De belangrijkste oorzaak ligt doorgaans bij een gebrek aan leerplangerichtheid. Het leerboekgericht werken of het leggen van eigen accenten verhinderen een volwaardige leerplanrealisatie gericht op vaardigheden en attitudes. De realisatie van het leerplan wordt nog onvoldoende beleidsmatig opgevolgd. Er is weinig aandacht voor leerplanstudie op school- en vak(groep)niveau. De structurele aandacht voor professionalisering van de leraren ontbreekt om vanuit een breed draagvlak het schoolbeleid te implementeren en voortgang te boeken.

Uit het onderzoek van de geselecteerde procesvariabelen blijkt dat ook de invulling van het evaluatie- en rapporteringsbeleid visie mist. Op schoolniveau zijn de richtlijnen voor leerlingenevaluatie en deliberatie vooral gericht op het gewicht dagelijks werk versus proefwerken. Het beleid legt de verantwoordelijkheid voor de inhoudelijke aspecten bij de vakgroepen en de individuele leraren. Dit heeft als resultaat dat er verschillen zijn in de evaluatiepraktijk. In de meeste doorgelichte vakken is er onvoldoende aandacht voor het evalueren van processen. De school is gericht op een toetscultuur waardoor bij heel wat vakken weinig ruimte is voor activerend en probleemoplossend leren, voor een competentiegericht onderwijsproces en voor een transparante aanpak van kennis, vaardigheden en vakgebonden attitudes.

De rapporten bevatten vooral cijfergegevens. De informatiewaarde van de commentaren bij de scores is laag. Verwijzingen naar eventueel genomen remediërsinitiatieven zijn er niet. De motivering van de B- en C-attesten is ontoereikend.

Wat de leerbegeleiding betreft, zijn er in het kader van het GOK-beleid structurele initiatieven genomen om leerlingen met tekorten op het vlak van studievaardigheden gericht bij te werken. Bij de remediëring ligt de nadruk nog te eenzijdig op het bijsturen van vastgestelde tekorten na evaluatiemomenten. In de meeste vakken proberen de leraren hun leerlingen met inhaal- of bijwerkklassen weer op het juiste spoor te zetten. De invulling van leren leren gelinkt aan elk vak blijft nog beperkt. Aan afspraken op school- en vakniveau is men nog niet toe.

² Leerling die van een andere school komt en die in de huidige school naar het volgende jaar is overgegaan.

Door de diverse directiewissels werd de loopbaanbegeleiding niet aangestuurd. Op de effecten van de loopbaanbegeleiding heeft de school dan ook geen zicht maar ook geen visie. Het structureel verzamelen van gegevens en het analyseren van adviezen kan echter tot inzichten leiden die nuttig kunnen zijn voor de toekomst van de school.

De school heeft participatieve besluitvormingsorganen die kansen bieden om beleidslijnen met voldoende draagvlak aan te brengen en te realiseren. In het veld is de besluitvorming onvoldoende gedragen. Leraren worden nog te weinig betrokken bij de visieontwikkeling. Vakgroepen werken op eigen tempo en niet allemaal met voldoende diepgang om aangestuurde beleidslijnen kwaliteitsvol en gelijkgericht in de praktijk te kunnen omzetten.

Op het vlak van kwaliteitszorg staat de school nog nergens. Toch zijn er in het recente verleden bevragingen van het personeel gehouden waarmee kan gewerkt worden. De school staat op een kantelmoment. Indien de veranderingsprocessen vanuit de input van het personeel efficiënt worden ingeleid en opgevolgd, maken ze kans op succes.

De inspectie besluit de doorlichting met een gunstig advies beperkt in de tijd. Het inspectieteam geeft de school de kans om de vastgestelde tekorten binnen de voorziene termijn weg te werken. Een transparante structuur en een gedragen organisatie zijn sterke noodzakelijke hefboomen om de werkpunten aan te pakken en de kwaliteitsvolle aspecten te behouden. De school staat voor de uitdaging om de leerbegeleiding en de evaluatie- en rapporteringspraktijk op school- en vakniveau verder uit te bouwen. De aandacht voor kwaliteitszorg kan leiden naar een gestructureerd kwaliteitszorgsysteem.

2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting heeft de inspectie structuuronderdelen/vakken en procesindicatoren/procesvariabelen geselecteerd voor onderzoek tijdens de doorlichtingsbezoeken.

De resultaten van de controle op de erkenningsvoorwaarden betreffende bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne, vindt u terug in een afzonderlijk verslag.

2.1 Structuuronderdelen/vakken in de focus

Studierichting per graad		Basisvorming	Keuze/Specifiek gedeelte
Graad 1	A	Nederlands, wiskunde	
Graad 1	B	Nederlands, wiskunde	
Graad 1	Haarzorg - Verzorging-voeding	Nederlands, wiskunde	haarzorg
Graad 1	Handel	Nederlands, wiskunde	handel
Graad 1	Moderne wetenschappen	Nederlands, wiskunde	
Graad 1	Sociale en technische vorming	Nederlands, wiskunde	
Graad 3 BSO	Verkoop	project algemene vakken	Handelsvakken
Graad 3 BSO	Haarstilist	project algemene vakken	Haarzorg, wiskunde
Graad 3 BSO	Haarzorg	project algemene vakken, wiskunde	Haarzorg
Graad 3 TSO	Handel	Nederlands, wiskunde	Handelsvakken

2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus

Logistiek
Welzijn
Veiligheid
Milieu
Werken/stages
Onderwijs
Begeleiding
Leerbegeleiding
Loopbaanbegeleiding
Evaluatie
Evaluatiepraktijk
Rapporteringspraktijk

3. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGS- VOORWAARDEN?

Het onderzoek naar het voldoen aan de erkenningsvoorwaarden levert voor de geselecteerde structuuronderdelen/vakken het volgende op:

3.1 Basisoptie Handel in het tweede leerjaar A-stroom

Voldoet

Motivering

- De leerplandoelen voor handel in de basisoptie Handel worden in voldoende mate gerealiseerd. Het realiteitsgerichte karakter van de lessen wordt uitgewerkt via bezoeken aan een winkel, bank, reisbureau en de wereldwinkel. Er werden vorig schooljaar een beperkt aantal opdrachten uitgevoerd met integratie van een aantal ict-toepassingen. Dit schooljaar wordt deze aanpak meer diepgaand uitgewerkt, ook ondersteund door een vaste inroostering van vier lesuren per week in een ict-klas. Er is nog weinig aandacht voor de integratie van actualiteit.
- De materiële uitrusting voldoet.
- Er wordt overwegend gebruik gemaakt van onderwijsleergesprekken, weliswaar afgewisseld met een beperkt aantal activerende opdrachten waarin vaardigheidsgerichte leerplandoelen aan bod komen. De kleine klasgroepen maken differentiatie goed mogelijk. De leerlingen worden voldoende ondersteund tijdens de lessen en waar nodig via bijlessen. Er is enige aandacht voor Nederlands als instructietaal tijdens de lessen. De leerlingen worden vooral door een voldoende aantal taken en toetsen voorbereid op de proefwerken. Er is echter nog weinig gerichte aandacht voor het leren structureren en studeren. Remediëringsacties voor zwak scorende leerlingen worden ter harte genomen.
- Toetsen en proefwerken zijn representatief voor de leerplandoelen. De leerinhouden worden op een transparante en voldoende diepgaande wijze geëvalueerd. Er is daarbij aandacht voor zowel reproductieve als toepassingsgerichte vragen. De klasresultaten zijn goed.
- Men stelt het eigen onderwijskundig handelen in vraag en stuurt het bij. Zo wordt er op een zinvolle wijze nagedacht over de jaarplanning, de integratie van ICT en actualiteit. Er is vakoverleg mogelijk binnen een goed werkende, brede vakgroep economie. Dit is ook noodzakelijk gezien de sterke discontinuïteit in de lerarenopdrachten (ook voor het vak Handel) de laatste jaren. Vanaf dit schooljaar wordt wekelijks een vast overlegmoment ingeroosterd. Men professionaliseert zich via voldoende en relevante nascholing.

3.2 Beroepenveld Haartzorg in het tweede leerjaar B-stroom

Voldoet

Motivatie

- De leerlingencursus bevat de elementen van het leerplan. Hierdoor is er eenduidigheid over de te verwerven praktische en technische vaardigheden bij verscheidene toepassingen doorheen het curriculum van het beroepenveld Haartzorg. Dit wordt bevestigd wordt door de structurele opbouw voor het aanleren van de specifieke vaardigheden.
- Praktijklessen zijn vooral gericht op haartzorg. Voor de realisatie van dit deel van het leerplan bieden de lessen voldoende variatie. Om de leerlingen te motiveren zijn de lessen leerlinggericht en verlopen in een rustige sfeer.
- Voor de verscheidende vakonderdelen zijn er diverse evaluatiemomenten. Voor de theoretische component is de evaluatie vooral gericht op reproductie. Voor de praktijk worden de diverse elementen van het leerplan meermaals geëvalueerd. Ondanks de inspanningen van de leraar zijn de evaluatieresultaten erg divers en soms te leerlingvriendelijk met andere woorden te veel op attitudes gericht en te weinig op prestaties. De minder positieve evaluatieresultaten zijn deels toe te schrijven aan het gebrek aan motivatie van de leerlingen.

3.3 Nederlands in 1A, in de basisoptie Handel en in de derde graad Handel tso

Voldoet

Motivering

- De leerplandoelstellingen in de basisvorming Nederlands in 1A en basisoptie Handel worden in voldoende mate gerealiseerd. Enkele nieuwe inzichten van het nieuwe leerplan D/2010/7841/016 vinden druppelsgewijs de weg naar de klas. De reflectie over de taalbeschouwelijke component op basis van de schriftelijke notities van de leerlingen is echter nog onvoldoende ingeburgerd. Strategieën en stappenplannen worden ingezet. Luister- en spreekvaardigheid zijn nog te vaak gericht op het product of louter op het verwerven van evaluatiegegevens, waardoor het proces en de onderliggende strategieën onhelder blijven. Omdat de vernieuwde leerplanaanpak meer aandacht vraagt voor strategieën en vakgebonden attitudes, moet de vakgroep versneld aan de slag gaan.
- De leerplandoelstellingen in de derde graad Handel voldoen. Bij de taaltaken voor luisteren, spreken, lezen en schrijven worden de vaardigheden geoefend. Tekstsoorten worden genoemd, samen met het publiek waarvoor ze bedoeld zijn én het verwerkingsniveau dat de leerlingen moeten halen. De taalbeschouwing geeft inzicht in taalgebruik en tekst en benadrukt het gebruik van strategieën. Voor literatuur gaat het over een verantwoorde keuze en de verwerking van literaire teksten.
- De evaluatie is in beide graden nog te sterk productgericht en weerspiegelt onvoldoende de aangeboden leerinhouden met taalvaardigheidsgericht onderwijs. De processen die de jongeren gebruiken bij het plannen, uitvoeren en beoordelen van hun taaltaken worden hierdoor onvoldoende duidelijk in kaart gebracht. De evaluatie vormt nog vaak een doel op zich. De taalbeschouwing is vaak onvoldoende gekoppeld aan de vier vaardigheden. Vakgebonden attitudes, die in het nieuwe leerplan van de eerste graad een uitdrukkelijke plaats opeisen, worden onvoldoende duidelijk opgenomen. Anders dan in de B-stroom opteert de school voor een verhouding van een derde voor dagelijks werk en twee derden voor proefwerken in de eerste graad. In de derde graad loopt de verhouding dagelijks werk/examens op tot 20/80. De hoge score voor de proefwerken staat haaks op de aandacht van de nieuwe leerplannen die pleiten voor meer permanente evaluatie en voor de integratie van attitudes.

- De leerlingen worden in voldoende mate begeleid en ondersteund. De talige beginsituatie van de leerlingen werd dit schooljaar voor het eerst gemeten in het eerste leerjaar. De testresultaten zijn echter nog niet ter beschikking om individuele remediëringsplannen op te stellen. De differentiatie is vooral gericht op leerlingen met geattesteerde leermoeilijkheden voor wie sticordi³-maatregelen worden ingezet. Binnenklasdifferentiatie wordt veeleer zelden toegepast. De elektronische leeromgeving wordt nog onvoldoende gebruikt ter ondersteuning van het leerproces of remediëring. Leraren werken leerlingen tijdens de middag bij. Een registratie van deze remediëring is er zelden, waardoor het effect van deze inspanningen wordt verzwakt naar leerlingen en ouders.
- Er wordt gewerkt met veel inzet. De leraren creëren een aangenaam leerklimaat.

3.4 Nederlands in 1B en de basisopties haarzorg en verkoop

Voldoet niet

Motivering

- In de B-stroom wordt onvoldoende gestreefd naar een geïntegreerde, communicatieve aanpak van het leerplan D/2010/7841/019. De lessen Nederlands focussen nog onvoldoende op taalgebruik en taalbeschouwing van het leerplan of het onderwijs in de taalvaardigheden spreken, luisteren, lezen en schrijven. Ook de reflectie op het taalgebruik 'van de leerling en van de anderen' met als doel de taalvaardigheid te verbeteren, ontbreekt.
- Leraren gaan wel taakgericht en systematisch aan het werk maar richten zich onvoldoende op de actieve deelname van de leerling. Het onderwijsleergesprek primeert. De leerkracht treedt nog onvoldoende op als coach. Het uitvoeren van de opdrachten wordt nog te weinig gekoppeld aan attitudes volgens afgesproken criteria. In de 1B+ klas wordt het bijkomend uur Nederlands gevuld met tekstbespreking, spreekoefeningen en extra-oefeningen. De selectie voor de 1B+ klas gebeurt in samenspraak met het clb, de leerkrachten wiskunde en Nederlands. De aandacht voor contractwerk en projectweek, schooltaalwoorden, kijken, luisteren en spreken is er eveneens in de parallelklas. Het is niet duidelijk wat de meerwaarde is van de 1B+ klas
- De planningsdocumenten zijn niet realistisch opgevat. In het tweede leerjaar wordt slechts twee derde van de negen aangegeven thema's verwerkt. Thema 6 wordt slechts voor de helft aangeboden en thema's 8 en 9 helemaal niet.
- Voor luisteren wordt onvoldoende gewerkt met het beoordelend niveau maar ook in het beschrijvend niveau worden te weinig gevarieerde teksten aangeboden. Ondersteunende strategieën als verwachtingen formuleren, het resultaat beoordelen in functie van het luisterdoel worden niet aangeboden.
- De nadruk voor schrijven ligt nog te sterk op het product (dictees, meervoudsvorming) en te weinig op de reflectie over de eigen schrijfvaardigheid. Dictees en andere spellingoefeningen worden geregeld geëvalueerd. Het werken met schrijfkaders is niet ingeburgerd.
- Anders dan in de A-stroom opteert de school voor een even hoge score voor de proefwerken en het dagelijks werk maar ze opteert nog niet voor permanente evaluatie met aandacht voor de integratie van attitudes. De groei van de leerling is echter niet afleesbaar uit de evaluatiegegevens van de rapporten. De rapportcommentaren bevatten soms geen commentaar noch remediëring maar zijn eerder mededelingen over de houding van de leerling.
- Er wordt gewerkt met veel inzet. De leraren creëren een aangenaam leerklimaat.

³ Stimulerende, compenserende, remediërende en dispenserende maatregelen.

3.5 Project algemene vakken (PAV) in de derde graad Verkoop en Haartzorg bso en in het derde leerjaar van de derde graad Haarstilist bso

Voldoet

Motivering

- De leerplandoelstellingen en eindtermen onder de respectieve domeinen worden in voldoende mate gerealiseerd. Het beheersingsniveau van de leerlingen voldoet. De leraren bieden voor de realisatie van die leerplaninhouden voldoende ondersteuning.
- De behandelde thema's sluiten algemeen aan bij de leefwereld van de leerlingen, zijn voldoende actueel en verhogen de schoolse en maatschappelijke weerbaarheid. Sommige thema's focussen echter eenzijdig op historisch, geografisch, ethisch en cultureel inzicht, zodat bijvoorbeeld de wiskundige en taalkundige aspecten niet systematisch in het onderwijs- en leerproces aan bod komen en geoefend worden.
- In het derde leerjaar van de derde graad worden leerlingen zoveel mogelijk gestimuleerd om zelfstandig of in groep aan de slag te gaan. Zij krijgen daartoe alle kansen, bijvoorbeeld via actieve werkvormen. Toch is de betrokkenheid van de leerlingen niet altijd even groot. Niet iedere leerling moet verantwoording afleggen over wat werd geleerd en wordt niet steeds op zijn verantwoordelijkheid gewezen.
- Enerzijds beschikt de school niet over specifieke PAV-lokalen, anderzijds wordt lesgegeven in ruime en aangename lokalen waar voldoende leermiddelen aanwezig zijn. De leraren reserveren de ict-lokalen naar beschikbaarheid. Voor een aantal lesgroepen is het beschikbare materiaal ontoereikend om de functionele informatieverwerking en -verwerking aan te leren.
- Het leerproces wordt sterk begeleid. Leerlingen met leerachterstanden worden gedifferentieerd begeleid soms met inhaallessen en remediëringsoefeningen. Het klassenmanagement is goed. De lessen verlopen in een ontspannen sfeer en er heerst een open debatacultuur. In III,2 en III,3 wordt vanuit het vak taalsteun geboden voor de geïntegreerde proef.
- De leraren hanteren een systeem van gespreide evaluatie. De evaluatie is overwegend valide, hoewel de toetsing in zekere mate nog aanstuurt op kennisreproductie en de cognitieve beheersing van grotere gehelen op zich. Zelfevaluatie en peer-evaluatie op leerlingenniveau worden sporadisch toegepast. De klassikale resultaten voldoen. Individuele tekorten voor het vak sporen meestal met tekorten voor andere vakken.
- De vakgroep overlegt geregeld informeel. Nascholing wordt nauwelijks gevolgd door de wisselende ambtsopdrachten. Het uitzetten van leerlijnen met stijgende moeilijkheidsgraad over de graden heen is dan ook een dringend werkpunt.

3.6 Toegepaste economie (bedrijfseconomie) in de derde graad Handel tso

Voldoet

Motivering

- De leerplanrealisatie voldoet in de derde graad tso Handel. De directie heeft er voor geopteerd om de leerinhouden op te splitsen over twee leraren, met enerzijds aandacht voor de juridische en meer theoretische thema's, anderzijds de ict-doelstellingen en meer toepassingsgerichte thema's. De leerplanrealisatie wordt hierbij voldoende bewaakt via een duidelijke en overlegde jaarplanning. Een aantal thema's werden vorig schooljaar wel wat beperkter behandeld, maar dit vormde een buffer om voldoende tijd te kunnen besteden aan meer complexe thema's. Dit schooljaar wordt via een minder tijdsintensieve aanpak van de geïntegreerde proef meer ruimte gecreëerd.

- De leraren maken het realiteitsgerichte karakter van de leerplannen voldoende waar. Naast onderwijsleergesprekken komen activerende werkvormen, project- en groepswork, bedrijfsbezoeken, de integratie van actualiteit op gepaste wijze aan bod. Via een aantal opdrachten zet men de leerlingen aan om inzichten ook toe te passen en ondersteunende ict-tools op zinvolle wijze te integreren. Heel wat doelstellingen voor het behalen van het attest bedrijfsbeheer werden vorig schooljaar op een realistische wijze aangebracht via de uitwerking van een webwinkel.
- De leraren besteden aandacht aan preventieve leerbegeleiding via een gedifferentieerde aanpak in de klas. Leraren maken vaak gebruik van onderwijsleergesprekken, maar wisselen deze meestal tijdig af met individuele toepassingen die goed worden begeleid. De leerlingen worden vooral door een voldoende aantal taken en toetsen voorbereid op de examens. Er is echter nog weinig gerichte aandacht voor het leren structureren en studeren. Voor instromers worden inhaallessen voorzien. Remediërsacties voor zwak scorende leerlingen worden ter harte genomen.
- De leerlingen beschikken over overzichtelijk lesmateriaal. De leraren kunnen voldoende gebruik maken van computerlokalen en ict-infrastructuur. De klassen waarin meestal wordt lesgegeven zijn uitgerust met een beamer.
- Toetsen en proefwerken zijn representatief voor de leerplandoelen. De leerinhouden worden op een transparante en voldoende diepgaande wijze geëvalueerd. Er is daarbij aandacht voor zowel reproductieve, toepassingsgerichte als meer inzichtelijke vragen. De resultaten die met de leerlingen worden bereikt zijn overwegend goed. Door het grote gewicht van de proefwerken ten opzichte van het dagelijks werk in het puntentotaal ligt de nadruk echter sterk op summatieve evaluatie. Formatieve evaluatie krijgt hierdoor minder aandacht. Van procesevaluatie wordt enkel gebruik gemaakt bij de geïntegreerde proef.
- De aanpak van de geïntegreerde proef volstond ook in het verleden, maar wordt vanaf dit schooljaar verder afgestemd op het studierichtingsprofiel. Door de opbouw rond de stage en een bedrijfsonderzoek heeft de proef ook een voldoende geïntegreerd karakter. De leraren ondersteunen het verloop van de proef met behulp van duidelijke opdrachten, afspraken, een goede begeleiding en formatieve evaluatie. Attitudes en vaardigheden komen op zinvolle wijze aan bod. De evaluatie is transparant en representatief. Via de tussentijdse beoordelingen en de rapportage worden zowel het proces als het product bewaakt.
- De school kiest er voor om de leerlingen een stage-ervaring van twee weken mee te geven. Dit draagt bij tot het realiteitsgerichte karakter van de opleiding Handel en past ook in het praktijkgerichte karakter van de school. Deze stageperiode zet wel druk op de leerplanrealisatie van de andere vakken in het curriculum Handel. Bij de organisatie van de stages wordt de regelgeving voldoende opgevolgd, wel met een aantal tekortkomingen. Zo is er in het eigenlijke stagecontract geen vermelding van begin- en einduren, terwijl dit wel terug te vinden is in een bijlage. De stageovereenkomst verwijst ook niet naar een bijlage met de geplande lijst van stageactiviteiten, terwijl die lijst er wel is en wordt opgevolgd door de stagebegeleider. Verder wordt de stage goed begeleid en opgevolgd, met behulp van een duidelijk logboek en via voldoende bezoeken waarbij er duidelijk wordt naar gestreefd om zoveel mogelijk verschillende stageactiviteiten te laten uitvoeren.
- De vakgroep werkt goed samen. Dit is ook noodzakelijk gezien de sterke discontinuïteit in de lerarenopdrachten de laatste jaren. Vanaf dit schooljaar wordt wekelijks een vast overlegmoment ingeroosterd. De onderwijspraktijk wordt voldoende in vraag gesteld en bijgestuurd waar nodig. Zo werd in de loop van vorig schooljaar de aanpak van de geïntegreerde proef op zinvolle wijze bijgestuurd en werd aandacht besteed aan een grotere gelijkgerichtheid bij de administratieve uitwerking en bij de begeleiding van de stages. De leraren optimaliseren de jaarplanning voldoende – ook gezamenlijk binnen de vakgroep – om bij te dragen tot een evenwichtige leerplanrealisatie. Recentelijk is men begonnen met de ontwikkeling van leerlijnen op het vlak van leerinhouden en projecten. Dit is nog niet het geval op het vlak van activerende werkvormen, leren leren

en (proces)evaluatie. Binnen de vakgroep is er voldoende professionaliteit en engagement aanwezig om deze uitdagingen aan te gaan. De gevolgde nascholing op het vlak van deze uitdagingen is – weliswaar leraargebonden – voldoende.

3.7 Vakken van het specifiek gedeelte in de studierichting Haarstilist in het derde leerjaar van de derde graad bso

Voldoet

Motivering

- De leerplandoelstellingen in de studierichtingen Haarstilist BSO worden in voldoende mate gerealiseerd.
- De clustering van de technische vakken met bedrijfsbeheer, de ondersteuning ervan door de attributies en de organisatie van een fictief leerbedrijf zijn ondersteunend voor de leerplanrealisatie van het specifieke gedeelte, inclusief bedrijfsbeheer.
- Het huidige organisatiemodel voorziet een wekelijks alternerende stage van vier lestijden en drie contactmomenten van vier lestijden salonwerk. Tijdens de doorlichting werd vastgesteld dat de leerlingen in een les salonwerk over een gevarieerd modellenbestand beschikten maar een demonstratie door een firma zich beperkte tot één individuele leerling. Ook de integratie van theorie wordt veeleer individueel dan klassikaal aangeboden. Zo hebben introducties van nieuwe technieken en/of producten door firma's van kappersproducten⁴ weinig effect voor de klasgroep. Ook bleek uit het afsprakenboek dat het huidig organisatiemodel door het soms beperkt aantal modellen niet altijd uitdagend is voor de leerlingen. Dit alles maakt dat door het organisatiemodel m.b.t. stages en salonwerk, het salonwerk de leerplanrealisatie niet altijd ondersteunt
- De infrastructuur voldoet maar het gebruik van media is beperkt. Informatiedragers ontbreken waardoor de implementatie van ict in de praktijk en in de theoretische lessen erg beperkt is.
- De vertaling van leerlijnen naar concrete evaluatie voor de individuele leerlingen evenals de koppeling aan de vorderingen tijdens de stages moeten nog worden uitgewerkt. Hierdoor wordt de vooruitgang van de leerlingen over hun leervorderingen onvoldoende benut voor differentiatie en of remediering. Nochtans is dit essentieel gelet op toekomstperspectieven m.b.t. aansluitende tewerkstelling.
- De school opteert voor alternerende stages. Administratief vertonen de stagedocumenten enkele hiaten wat bij een juridisch dispuut tot discussie kan leiden. De stagedoelen maakten vorig schooljaar geen deel uit van de stagovereenkomst. Het inventariseren van de stageactiviteiten is nog niet efficiënt, waardoor het mogelijk is dat stagiairs op bepaalde stageplaatsen veel routinetaken moeten uitvoeren. Hierdoor misten de stages van enkele leerlingen vorig schooljaar de noodzakelijke diepgang.
- De nascholingsgraad van de leraren is divers. De aanzet tot professionalisering is nog te vrijblijvend waardoor leraren de kans krijgen om niet in te gaan op vakgerichte en algemeen pedagogische nascholing.
- In de afdeling haarzorg/haarstilist is er veel informeel vakoverleg. Het vakoverleg met bedrijfsbeheer is intensief en leerplanbevorderlijk. Uit de verslagen van de vakgroep Haarzorg blijkt de herhaaldelijke vraag naar leermiddelen en ondersteuning. Ook beschikt de vakgroep nog niet over eenduidige en transparante deliberatiecriteria waardoor zwakke leerlingen overgaan naar hogere leerjaren waar ze opnieuw ondermaats presteren. Dit verklaart deels de verscheidenheid aan kennis en vaardigheden per leerling, vastgesteld tijdens de doorlichting.
- Het niveau van de geïntegreerde proef (gip) voor toegepaste economie (bedrijfsbeheer) is goed. Het voldoet voor het specifiek gedeelte m.b.t. de opleiding tot

⁴ Doelstellingen 26, 28 en 29 van het leerplan Haarstilist III,3 bso D/2005/0279/003

kapper, hoewel herenkappen en stages meer aandacht mogen krijgen. Dit schooljaar werd de gip bijgestuurd betreffende de meerwaarde van de opleiding en de kwaliteit van de evaluatie.

3.8 Vakken van het specifiek gedeelte in de studierichting Haarzorg derde graad bso

Voldoet niet

Motivatie

- De leerplandoelstellingen in de studierichtingen Haarzorg III bso worden niet in voldoende mate gerealiseerd. Deze vaststelling is toe te schrijven aan diverse factoren, zoals het beperkt uitvoeren van snittechnieken herenkappen op modellen, het organisatiemodel met inbegrip van de organisatie van de stages. Maar er is ook een gebrek aan eenduidigheid op gebied van evaluatie en vaktechnieken.
- Door contextgegevens zoals attributies en/of statutaire personeelsaangelegenheden is integratie van praktijk en theorie voor de diverse vakonderdelen niet altijd gericht op een optimale leerplanrealisatie. Er werden voor de theoretische componenten leerlingencursussen opgesteld.
- De leerlijnen zijn nog niet vertaald naar attributies van de vakleraren en de opdrachten vertonen weinig stabiliteit. Dit alles remt de leerplanrealisatie. Bovendien stuit de leerplanrealisatie op soms erg leraargebonden interpretaties en/of verschillen. Deze verschillen komen het meest tot uiting in de praktijklessen, specifiek voor de vakonderdelen herensnit en permanent. Dit alles leidt tot grote verscheidenheid m.b.t. vaardigheden, nauwkeurigheid van uitvoering en tempo in hoofde van de individuele leerling, zoals vastgesteld tijdens de doorlichting.
- Door de vage evaluatiecriteria aan het einde van de tweede graad Haarzorg is het beheersingsniveau van een aantal vaardigheden bij de individuele leerling erg verscheiden. Bovendien is er een instroom van nieuwe leerlingen. Dit alles maakt dat – ondanks extra inhaalmomenten - het lesrendement bij de start van het schooljaar wordt gehypothekeerd.
- Algemeen voldoet de infrastructuur. De school beschikt over een draadloos netwerk en informatiedragers, toch ontbreken adequate multimedia in de vaklokalen hoewel de vakgroep hier herhaaldelijk om heeft gevraagd. Het gevolg hiervan is dat ict in de praktijk en de theoretische lessen quasi onbestaande is. De visualisering van snittechnieken en diverse specifieke toepassingen worden hierdoor aan leerlingen ontnomen.
- Voor de vakonderdelen permanent, kleuring en snit legt de school een aantal toepassingen op modellen op. Voor herenkappen zijn de toepassingen op modellen te beperkt om de leerplandoelstellingen⁵ te oefenen. Tijdens de doorlichting werd vastgesteld dat de leerplanrealisatie voor het vakonderdeel herenkappen hierdoor wordt gehypothekeerd. Bovendien is de school onvoldoende gewapend om deze leerplanvereisten m.b.t. toepassingen op modellen adequaat af te dwingen bij de leerlingen. Dit versterkt nogmaals de verscheidenheid m.b.t. het beheersingsniveau van een aantal specifieke vaardigheden.
- Voor herenkappen voeren de leerlingen de meeste toepassingen uit op een oefenhoofd. Bij de aanvang van het schooljaar wordt gestart met oefenhoofden met lang haar. Daar deze oefenhoofden gedurende een lange periode moeten worden gebruikt, komen specifieke snittechnieken m.b.t. het vakonderdeel herenkappen te weinig aan bod. Toepassingen op modellen (zoals hoger al werd vermeld) blijven beperkt. Ook is er geen eenduidigheid m.b.t. hanteren van kam en schaar. Wat nogmaals wordt versterkt door de hoger geschetste context betreffende de diversiteit van de vaardigheden van de leerlingen.

⁵ Leerplan Haarzorg 3de graad BSO D/2001/0279/047 pagina 31, 32 en 42.

- Tijdens de toepassing van kleurtechnieken wordt het beheersen van de theoretische basiskennis getoetst bij de leerlingen. Zo werd tijdens de doorlichting vastgesteld dat de meerderheid van de leerlingen in het eindjaar deze ook beheersen. Voor toepassingen m.b.t. diverse permanentwikkeltechnieken in III,1 is er geen eenduidigheid m.b.t. de uitvoering van deze technieken.
- Voor de lessen salonwerk beschikt de school door het huidige organisatiemodel niet over een voldoende groot en gevarieerd modellenbestand afgestemd op de klasgroep. Dit remt de leerplanrealisatie.
- De evaluatie van de diverse praktijkvakken is leraargebonden en niet altijd leerplangericht. Omdat de leerlijnen niet weerspiegelen in de attributies wordt de diversiteit van evaluatie nog versterkt. De evaluatiegegevens worden op diverse wijze geïnventariseerd. Hierdoor wordt de progressie van de leerlingen omtrent hun vakgebonden leervorderingen onvoldoende benut voor differentiatie en of remediëring, aangepast aan de leervorderingen. Nochtans is dit essentieel gelet op de verscheidenheid m.b.t. het beheersingsniveau van een aantal vaardigheden bij de individuele leerling zeker in III,1.
- De school opteert door haar organisatiemodel voor twee periodes van één week blokstages in III,2. Door het gehanteerde organisatiemodel is de meerwaarde van bepaalde stages erg beperkt. Doordat leerlingen maar een beperkte periode in contact komen met hun toekomstig werkterrein is de bijdrage aan het leerproces en de realisatie van een aantal leerplandoelstellingen veeleer beperkt. Administratief vertonen de stagedocumenten enkele hiaten wat bij een juridisch dispuut tot discussie kan leiden. Vorig schooljaar werden de stagedoelen niet opgenomen in de stageovereenkomst. Het inventariseren van de stageactiviteiten is nog niet efficiënt, waardoor het mogelijk is dat stagiairs op bepaalde stageplaatsen veel routinetaken moeten uitvoeren. Dit alles maakt dat de stages van vorig schooljaar de noodzakelijke diepgang misten.
- De nascholingsgraad van de leraren is erg divers. Enerzijds beschikt een aantal leraren over een hoge graad van professionaliteit. Anderzijds is de aanzet tot professionalisering te vrijblijvend en kunnen leraren er voor kiezen niet in te gaan op vakgerichte en algemeen pedagogische nascholing, wat leidt tot grote verschillen m.b.t. vakdeskundigheid.
- In de afdeling haarzorg is er veel informeel vakoverleg. Uit de vakverslagen blijkt dat er in de vakgroep nood is aan leermiddelen en ondersteuning om het curriculum van kapper concreet uit te werken. Voor de verplichte toepassingen op modellen in functie van de leerplanrealisatie is de vakgroep nog zoekende. De vakgroep beschikt nog niet over eenduidige en transparante evaluatiecriteria op grond van de leerplandoelstellingen. Ook is er geen duidelijkheid over de evaluatie van attitudes. Tijdens de doorlichting kon echter worden vastgesteld dat bepaalde beslissingen m.b.t. leerlijnen en evaluatie niet consequent worden gedragen door het volledige korps. Dit blijkt uit de wijze waarop soms wordt gehandeld en wordt geëvalueerd. Hierdoor is de evaluatie nog te leraargebonden en ontbreekt soms de gelijkgerichtheid. Dit verklaart deels de verscheidenheid aan kennis, vaardigheden in hoofdte van de leerlingen.
- De geïntegreerde proef (gip) is voor het specifiek gedeelte van een behoorlijk niveau. De inbreng van vakken uit de basisvorming zoals PAV is minder duidelijk. Momenteel is de vakgroep zoekende naar een optimalere invulling van de gip. Het uitwerken van een kwaliteitsvolle en modetrend gebonden invulling van de gip ondersteund door een adequate en leerplangerichte evaluatie enerzijds en anderzijds het inspelen op de wijzigende inputkarakteristieken van de leerling met de blijvende aandacht voor kwaliteit blijft een permanente uitdaging voor de vakgroep.

3.9 Verkoop in de derde graad bso - de vakken administratieve vorming, commerciële vorming, commerciële presentatie, seminars, de stage en de geïntegreerde proef

Voldoet

Motivering

- De leerplanrealisatie voldoet voor het vak administratieve vorming. Bij het thema 'belang van de winkeladministratie' wordt de leerstof voldoende aangebracht vanuit het standpunt van de verkoper. Toch blijft de aanpak wat theoretisch in de zin dat leerlingen nog weinig kunnen aanvoelen dat administratie niet alleen moet gevoerd worden omwille van de wettelijke verplichtingen, maar heel belangrijk is voor de handelaar zelf. Bij de thema's 'verkoop' en 'aankopen van artikelen' wordt voldoende aandacht besteed aan rekenvaardigheid, vlotheid en nauwkeurigheid. De lessen rond de betaalmiddelen vertrekken van concrete situaties. Voor het bijwerken van kasbladen en het registreren in een kasregister wordt met praktijkvoorbeelden gewerkt. Er wordt voldoende aandacht besteed aan kassabeheer op de computer. Er is minder aandacht om de leerlingen ook de gegevens te laten interpreteren en er de juiste conclusies uit te laten trekken. Momenteel beschikt de school niet over een computerkassa binnen een echte winkelsetting. Daardoor blijven de gevalsstudies weinig realistisch. Er is voldoende aandacht voor de boekhoudkundige registratie van de aankoop-, verkoop- en financiële verrichtingen in een winkel (zowel manueel als door middel van een softwarepakket). Daarbij worden voldoende linken gelegd met de branchekennis van het vak commerciële vorming. De verwerkingen worden ook voldoende ingeoeffend op basis van praktijkdocumenten. De verrichtingen einde periode en boekjaar zijn echter nog weinig gelinkt aan realiteitsgerichte werkzaamheden.
- De leerplanrealisatie voldoet voor het vak commerciële vorming. Heel wat thema's worden op een realiteitsgerichte wijze uitgewerkt. Productinformatie komt geïntegreerd aan bod. Via een aantal grotere opdrachten komt de attitude zelfstandigheid aan bod. Doorheen het jaar worden de geleerde technieken voortdurend toegepast in verkoopgesprekken waarbij artikelen uit de verschillende branches onderwerp van verkoop worden. De gesprekken worden voldoende voorbereid en nabesproken, waarbij ook gewerkt wordt met video-opnames zodat houding en non-verbale aspecten kunnen worden bijgestuurd. Bij de branchestudies wordt er naast deze activerende aanpak echter ook nog vaak gebruik gemaakt van veeleer theoretische lessen. Bij het thema communicatie per telefoon komen praktijktoepassingen voldoende aan bod. Er is een didactische telefooncentrale die nog net aan de eisen voldoet. Er zijn geen headphones. De praktijk gelinkt aan call centers, met integratie van verschillende werkzaamheden, komt maar beperkt aan bod. Er zijn op dat vlak nog onvoldoende contacten met externe organisaties.
- De leerplanrealisatie voldoet voor het vak commerciële presentatie. Voor heel wat leerinhouden is er een zeer praktijkgerichte uitwerking. Een aantal thema's worden echter nog sterk theoretisch aangebracht. De moeilijkheidsgraad van de toepassingen wordt met kennis van zaken verhoogd. Er is nog weinig overleg met de leraar commerciële vorming omtrent de artikelgroepen die aan bod komen.
- De leraren ontplooiën veel initiatieven om het praktijkgerichte karakter van de studierichting Verkoop te verhogen: verkoopprojecten, bedrijfsbezoeken, sprekers in de klas, initiatieven gericht op het aanspreken van creativiteit. De didactische winkel echter volstaat momenteel maar amper als realistische context om de leerplandoelstellingen uit de verschillende vakken op een geïntegreerde en realistische wijze aan bod te laten komen, bijv. op vlak van (computer)kassabeheer, eindejaarverrichtingen, verkoop- en telefoongesprekken (met aandacht voor call centers). Ook wat betreft de materiële uitrusting voor het vak commerciële presentatie moet er veel geïmproviseerd worden. Zo kan men niet spreken van een winkel waar ook voldoende ruimte is om de verwachte presentaties te maken. Verder kan er niet altijd beschikt worden over handige en grote werkvlakken en is er een grote afstand

tussen de werkruimte en de opslagruimte voor materialen. De school kon tijdens de doorlichting echter wel concrete plannen voor de uitwerking van een nieuwe winkelruimte voorleggen, die daarnaast ook mogelijkheden geeft om beter tegemoet te komen aan de doelstellingen bij commerciële presentatie. De leraren kunnen verder wel voldoende gebruik maken van computerlokalen en ict-infrastructuur.

- De leerplanrealisatie voldoet voor het vak seminaries. Ondanks de situatie waarbij deze meestal niet doorgaan in de didactische winkel wordt er voor gezorgd dat de vakken van het specifiek gedeelte bso Verkoop worden geïntegreerd binnen verschillende realistische en praktijkgerichte opdrachten (bijv. enquête winkeliers, groepswork mode, een eigen winkel administratief uitwerken, branchestudies, project Fair Trade). Verder worden ook een aantal externe praktijkoefeningen en bedrijfsbezoeken hier op een relevante wijze voorbereid en nabesproken (werkplekleren, inpakstage, bankbezoek) en zijn er demonstraties, sessies van gastsprekers (kledij, kleurenconsulent). Dit alles levert een belangrijke bijdrage tot de uitoefening van het beroep van winkelbediende. Bij de seminaries in III,2 komt de begeleiding en de opvolging van de twee stageperiodes en de geïntegreerde proef aan bod. Verder zijn er opdrachten rond de opstart van een eigen winkel, de solden, E-commerce.
- De school kiest er voor om ook in III,1 de leerlingen stage-ervaringen mee te geven: een inpakstage van twee dagen en een winkelstage van een week. Daarnaast is er een dag werkplekleren in een grote kledingzaak waar de leerlingen via een doorschuifstelsel verschillende aspecten van het volledige verkoopproces kunnen ervaren. Dit draagt sterk bij tot het realiteitsgerichte karakter van de opleiding. In III,2 is er een alternerende stage in twee verschillende winkels. Streefdoel is om elke leerling zoveel mogelijk activiteiten in overeenstemming met de lijst in het leerplan te laten uitvoeren. Dit lukt voor de meeste aspecten. Meer naar logistiek gerichte ervaringen in een groothandel blijken echter niet steeds haalbaar. Dit wordt deels opgevangen door een kwaliteitsvol bezoek aan een groot distributiebureau. Bij de organisatie van de stages wordt de regelgeving voldoende opgevolgd, wel met een aantal tekortkomingen. Zo is er in het eigenlijke stagecontract geen vermelding van begin- en einduren, terwijl dit wel terug te vinden is in een bijlage. De stageovereenkomst verwijst ook niet naar een bijlage met de geplande lijst van stageactiviteiten, terwijl die lijst er wel is en wordt opgevolgd door de stagebegeleider. Verder wordt de stage goed begeleid, met behulp van een duidelijk logboek en via een uitgebreid aantal bezoeken waarbij er duidelijk wordt naar gestreefd om zoveel mogelijk verschillende stageactiviteiten (in overeenstemming met het leerplan) te laten uitvoeren.
- De aanpak van de geïntegreerde proef volstond ook in het verleden, maar wordt vanaf dit schooljaar beter afgestemd op het studierichtingsprofiel. Door de opbouw rond de stage, een onderzoek van de twee stageplekken en de toepassing van leerinhouden uit alle vakken van het specifiek gedeelte, samen met Frans en Engels heeft de proef ook een voldoende geïntegreerd karakter. De leraren ondersteunen het verloop van de proef met behulp van duidelijke opdrachten, afspraken, een goede begeleiding en formatieve evaluatie. Attitudes en vaardigheden (bijv. ook het eindproduct mondeling voorstellen) komen op zinvolle wijze aan bod. De evaluatie is transparant en representatief. Via de tussentijdse beoordelingen en de rapportering worden zowel het proces als het product bewaakt.
- De leraren besteden aandacht aan preventieve leerbegeleiding via een gedifferentieerde aanpak in de klas. Leraren maken vaak gebruik van onderwijsleergesprekken, maar wisselen deze meestal tijdig af met individuele toepassingen die goed worden begeleid. De leerlingen worden vooral door een voldoende aantal taken en toetsen voorbereid op de proefwerken. Er is echter nog weinig gerichte aandacht voor het leren structureren en studeren. Voor instromers worden inhaallessen voorzien. Remediëringssacties voor zwak scorende leerlingen worden ter harte genomen.

- Toetsen en proefwerken zijn representatief voor de leerplandoelen. De leerinhouden worden op een transparante en voldoende diepgaande wijze geëvalueerd. Er is daarbij aandacht voor zowel reproductieve als toepassingsgerichte vragen. Door het grote gewicht van de proefwerken ten opzichte van het dagelijks werk in het puntentotaal ligt de nadruk echter al te sterk op summatieve evaluatie. Hierdoor krijgt het formatieve aspect van de evaluatie in verhouding te weinig aandacht. Van procesevaluatie wordt enkel gebruik gemaakt bij de geïntegreerde proef. Attitudes en vaardigheden (zowel verkoopgericht als andere) worden onvoldoende, ook binnen een leerlijn, in kaart gebracht. Dit is een manco voor een studierichting Verkoop.
- De vakgroep werkt goed samen. Dit is ook noodzakelijk gezien de sterke discontinuïteit in de lerarenopdrachten de laatste jaren. Vanaf dit schooljaar wordt wekelijks een vast overlegmoment ingeroosterd. De onderwijspraktijk wordt voldoende in vraag gesteld en bijgestuurd waar nodig. Zo werd in de loop van vorig schooljaar de aanpak van de geïntegreerde proef op zinvolle wijze bijgestuurd en werd aandacht besteed aan een grotere gelijkgerichtheid bij de administratieve uitwerking en bij de begeleiding van de stages. Recentelijk is men begonnen met de ontwikkeling van leerlijnen op het vlak van leerinhouden en projecten. Dit is nog niet het geval op het vlak van activerende werkvormen, leren leren en (proces)evaluatie (van attitudes en vaardigheden). Binnen de vakgroep is er voldoende professionaliteit en engagement aanwezig om deze uitdagingen aan te gaan. De gevolgde nascholing op het vlak van deze uitdagingen is – weliswaar leraargebonden – voldoende.

3.10 Wiskunde in de basisvorming in het eerste leerjaar A, het eerste leerjaar B, het tweede leerjaar in de basisoptie Handel, het tweede beroepsvoorbereidend leerjaar Haartzorg-Verzorging-voeding en in het specifieke gedeelte in het derde leerjaar van de derde graad bso Haarstilist

Voldoet niet

Motivering

- Het vasthouden aan tradities en bepaalde beleidsbeslissingen zijn mede oorzaak van een aantal problemen, die zich voor wiskunde stellen in de eerste graad en in het derde leerjaar van de derde graad bso Haarstilist.
- In de b-stroom van de eerste graad werden vorig schooljaar in beide leerjaren de ontwikkelingsdoelen en de leerplandoelstellingen van het graadlerplan (D/1997/0279/040) in onvoldoende mate nagestreefd. Voor het huidige schooljaar is er op basis van het nieuwe leerplan (D/2011/7841/021) voor 1B een duidelijke planning opgesteld.
- In de a-stroom van de eerste graad worden in beide leerjaren de eindtermen en de leerplandoelstellingen van het graadlerplan (D/2009/7841/003) in de basisvorming in onvoldoende mate gerealiseerd.
- De doelstellingen en leerinhouden van het leerplan (D/1995/0279/0031) krijgen een niet concrete invulling voor de leerlingen van het derde leerjaar van de derde graad bso Haarstilist.
- Wiskunde wordt in het eerste leerjaar van de b-stroom aangeboden met twee snelheden. De ene groep leerlingen 1B heeft 4 lestijden, voor de andere groep 1B+ zijn er 5 lestijden en heeft men een eigen niet goedgekeurd leerplan ontwikkeld op basis van de wiskundevorming in het basisonderwijs, hoewel de meeste van deze leerlingen al een attest basisonderwijs behaald hebben. Dit leerplan bevat slechts deels de leerplaninhouden van het te gebruiken leerplan. De bedoeling is deze leerlingen het jaar nadien te laten overstappen naar 1A. Zowel in 1B als in het tweede beroepsvoorbereidend jaar wordt sterk leerboekgericht gewerkt met invuldidactiek. Hierdoor en door de beperkte instructietijd komen een aantal meetkundige leerplandoelstellingen slechts in beperkte mate aan bod. Alleen maar rekenen uit een boek biedt leerlingen onvoldoende bagage voor het rekenen in het dagelijks leven en

voor hun toekomstig beroep. De leerlingen moeten veel meer doen in de lessen wiskunde. In de b-stroom tracht men wel de leerlingen stap voor stap te laten groeien in zelfvertrouwen o.a. door ze diverse rekenkundige technieken aan te leren. De grote heterogeniteit nodigt de leraar uit om zich te bezinnen over differentiatie, individualisatie en remediëring, maar hierop wordt nog te weinig ingespeeld. Het is hierbij belangrijk dat leerlingen wiskunde ervaren als iets waar ze greep op leren krijgen, iets dat nuttig en aangenaam is en niet als een verzameling onbegrijpelijke regeltjes die je moet kunnen onthouden, maar o.a. door de gebruikte productevaluatie komt men hieraan onvoldoende tegemoet. Voor dit schooljaar is er op basis van het nieuwe leerplan een haalbare planning opgesteld voor de leerlingen van 1B, maar blijft men voor de leerlingen van 1B+ de leerstof plannen volgens het niet goedgekeurde leerplan.

- In 1A zitten merendeels leerlingen die het vorig schooljaar in 1B+ zaten en dus in totaal elf lesuren wiskunde hebben in hun eerste leerjaar secundair onderwijs. De leerstof wordt opgebouwd uit 90 % basis/elementair en 10 % verdieping. De vaardigheidsgerichte en ict-gerichte leerplandoelstellingen komen onvoldoende aan bod, terwijl de inhoudelijke doelstellingen voldoende behandeld worden. In 2A werd er dit schooljaar een erg heterogene lesgroep gevormd met leerlingen uit de basisopties Moderne wetenschappen, Handel en Sociale en technische wetenschappen. Al deze leerlingen krijgen dezelfde leerstof aangeboden met 95 % basis/elementair en 5 % verdieping en worden op dezelfde manier geëvalueerd. Leerlingen die vorig schooljaar voor wiskunde geclausuleerd werden voor aso-gerichte basisopties zitten nu in één lesgroep met leerlingen die volgend schooljaar willen verder studeren in het aso. Uit de gegevens in het leerlingvolgsysteem en de evaluatieresultaten blijkt dat een aantal leerlingen niet beantwoorden aan het verwachte profiel van de basisoptie, waardoor er een rem ontstaat op het lestempo. Uit gesprekken en bijgewoonde lessen blijkt bovendien dat de opgestelde planning voor deze leerlingen niet haalbaar is. Vorig schooljaar zaten de leerlingen van de basisoptie Handel samen met deze van Sociale en technische wetenschappen zonder enige differentiëring, hoewel deze leerlingen in de tweede graad duidelijk verschillende leerplannen hebben. Het viel bovendien op dat de voor het einde van het schooljaar geplande leerstof met minder diepgang behandeld werd en dat er sterk leerboekgericht gewerkt werd met invuldidactiek.
- In het derde leerjaar van de derde graad bso Haarstilist wordt te weinig tegemoetgekomen aan de algemene doelstellingen (3.1 tot 3.5) van het leerplan, omdat qua accentuering het 'probleemoplossend denken' te weinig centraal staat. De lesgroep bestaat uit leerlingen die meestal vier jaren geen wiskunde meer gehad hebben en nu twee lestijden aangeboden krijgen. Men stelt zich tot doel dat de leerlingen zich in hun later beroepsleven kunnen redden in situaties waarin getallen naar voren komen. Maar rekenen in het dagelijks leven bestaat niet uit losse rekenactiviteiten; het is altijd ingebed in een functionele situatie en hieraan komt men te weinig tegemoet. De leerinhouden betreffende rekenvaardigheden en –technieken in concrete situaties komen immers niet aan bod voor alle facetten van de onderdelen verzekeringen en budgettering (4.1.3 en 4.1.4) van het leerplan. Ook betreffende de rekenvaardigheden en –technieken met betrekking tot het fundamenteel gedeelte zijn er tekortkomingen, omdat er nagenoeg geen leerinhouden worden aangeboden die steun verlenen aan de studierichting. Vorig schooljaar werd enkel 'Handelsmarge, inkoop prijs en verkoopprijs' behandeld echter zonder enige inkleuring naar Haarstilist. Er worden wel toepassingen gemaakt die zorgen voor de verdere ontwikkeling van het bevattingsvermogen van de leerlingen. Het leerlingenpubliek is heteroog qua wiskundige basiskennis en belangstelling. In de lessen heerst een goede werksfeer. Hoewel het leerplan permanente evaluatie voorschrijft (6. Evaluatie) worden de leerlingen geëvalueerd op basis van enkele toetsen voor het dagelijks werk (50 %) en twee examens (50 %). Hierdoor is er productevaluatie i.p.v. procesevaluatie en primeert het kennisaspect op de vaardigheden, wat zeker niet conform het leerplan is. Er is voldoende aandacht voor het bijbrengen van de attitude die het rekentoestel efficiënt leert gebruiken.

- De vakgroepwerking is vooral informeel en beperkt in vergaderritme. Enkel praktische afspraken kwamen aan bod op de enige vakvergadering tijdens het schooljaar 2009-2010. Van leerplanstudie en bespreking van examenvragen is er geen sprake. De vakgroep is dan ook nog niet toe aan het uitzetten van een leerlijn voor o.a. vraagstukken, evenredigheden, rekenen met veeltermen, bewerkingen in getallenleer, meetkundige rekenprocedures en algebraïsch inzicht. Er werd enkel nagedacht over leerlijnen op het vlak van ict en vakterminologie. Ook de gevolgde nascholing is erg beperkt.
- Er zijn geen vaklokale wiskunde en de leslokale hebben geen wiskundige uitstraling. De traditionele opstelling en de erg sobere inrichting van de klaslokalen bevordert het docerend lesgeven met weinig kans tot zoekwerk bij de leerlingen. Algebra- of meetkundesoftware wordt nog te beperkt als ondersteunend medium gebruikt. In de lessen overheerst de frontale werkvorm met een onderwijsleergesprek, waarbij de leraar sturend optreedt. In de a-stroom is er nog onvoldoende gestructureerde aandacht voor een gedifferentieerde leerlijn van actief en zelfstandig leren en van denk- en redeneervaardigheden. De zorg om alle leerlingen trachten mee te krijgen, heeft soms een negatieve invloed op de leerplanrealisatie. Er zijn structurele inhaallessen ingebouwd voor de eerste graad en in het derde leerjaar van de derde graad Haarstilist worden aan leerlingen die problemen hebben met wiskunde tijdens de middagpauze een aanzienlijk aantal herhalingslessen aangeboden.
- De evaluatie gebeurt door middel van toetsen en examens, ook in de b-stroom en het bso. De vragen worden niet gelinkt aan de ontwikkelingsdoelen/eindtermen, zodat er een overwicht is van eenvoudige rekenvragen en ze soms op een onevenwichtige manier de aangeboden leerstof bestrijken. Bovendien wordt er in het tweede beroepsvoorbereidend leerjaar en het derde leerjaar van de derde graad Haarstilist over verschillende schooljaren heen hergebruik van examenvragen vastgesteld. Het schoolbeleid heeft nog geen sluitend systeem om lacunes en disproporties in leerplanrealisatie en evaluatie, zoals vastgesteld, te bewaken en de vakgroepen hierin op te volgen en bij te sturen. De leerlingenresultaten blijken vrij normaal verdeeld rond redelijke gemiddelden, behalve in het tweede leerjaar van de a-stroom in de technisch gerichte basisopties, waar op bepaalde examens nagenoeg 1/3 van de leerlingen een onvoldoende behaalt.

3.11 Wiskunde in de basisvorming in de derde graad tso Handel

Voldoet

Motivering

- De eindtermen en de leerplandoelstellingen van het graadleerplan B, bestemd voor studierichtingen tso met drie lesuren per week (D/2004/0279/023) worden in voldoende mate gerealiseerd met wel een aantal belangrijke kanttekeningen.
- Dit schooljaar wordt in de derde graad tso Handel het eerste leerjaar niet meer ingericht en is er nog enkel het eindjaar. Vorig schooljaar ging er in beide leerjaren voldoende aandacht naar het grafisch onderzoek van functies, afgeleiden van veeltermfuncties en exponentiële en logaritmische functies in het eerste leerjaar en naar financiële algebra in het tweede leerjaar. Statistiek werd er enigszins geminimaliseerd, omdat er weinig aandacht ging naar spreidingsmaten, terwijl er naar integralen duidelijk te veel aandacht ging, vooral wat het deel 'oppervlaktebepaling van begrensde gebieden' betreft. De leerplandoelen met betrekking tot 'mathematiseren en oplossen van problemen' (leerplandoelstellingen MA1, MA2, MA3, MA4, MA5) komen in beide leerjaren nog te weinig aan bod. Dit verplichte leerstofonderdeel (20 lestijden als richtlijn in het leerplan) moet de leerlingen confronteren met open problemen die met wiskundige technieken oplosbaar zijn. Het volstaat hier niet toepassingen te maken die een hoofdstuk van de andere leerstofonderdelen afsluiten. Het leren gebruiken van heuristieken en het leren kiezen uit verschillende oplossingsstrategieën komen zo slechts in beperkte mate aan bod. Er worden hieraan veel te weinig lestijden besteed en ook in de evaluatie is dit leerplanitem te weinig

herkenbaar terug te vinden. Door het vasthouden aan tradities vindt men, ondanks de door examenperiodes en stage beperkte instructietijd, het nodig enkele leerinhouden te behandelen die niet tot het leerplan behoren vooral op het vlak van goniometrie. Hierdoor wordt het lestempo onnodig verhoogd.

- De leerlingen beschikken over een grafisch rekenmachine en maken er veelvuldig en efficiënt gebruik van. Algebra- en/of meetkundesoftware wordt echter nog te beperkt als ondersteunend medium gebruikt. Af en toe passen de leerlingen probleemoplossende vaardigheden toe, maar globaal is er nog onvoldoende gestructureerde aandacht voor een leerlijn van denk- en redeneervaardigheden. In de lessen heerst een goede studiesfeer en het omgaan met de leerlingen verloopt vlot. De vakgroepwerking is beperkt en enkel praktische afspraken kwamen tot hertoe aan bod. Van leerplanstudie, ontwikkelen van leerlijnen en bespreking van proefwerkvragen is er geen sprake. Zowel de participatie aan als het studiesucces van de afgestudeerden uit de tso-studierichtingen in het vervolgonderwijs liggen onder het Vlaams gemiddelde. Dit kan een signaal zijn voor de vakgroep om oog te hebben voor de nieuwe evoluties in het secundair en hoger onderwijs die meer en meer ook niet-cognitieve vaardigheden benadrukken en valideren.
- De evaluatie gebeurt enkel door middel van toetsen en proefwerken. De proefwerkresultaten primeren duidelijk op het dagelijks werk (verhouding 80%/20%). Mede hierdoor is er nagenoeg geen aandacht voor de in het leerplan vermelde doelstellingen qua vaardigheden en is er enkel sprake van productevaluatie. Er wordt vastgesteld dat er net zoals bij de vorige doorlichting hergebruik is van proefwerk vragen, wat de validiteit van de evaluatie in het gedrag brengt. De leerlingenresultaten blijken vrij normaal verdeeld rond redelijke gemiddelden, behalve in het eerste leerjaar tijdens het schooljaar 2009-2010 toen minder dan de helft van de leerlingen een voldoende behaalde op de examens met gemiddelden lager dan 50 %. De vakgroep stelde zich hierbij niet de vraag of het leerplan met dergelijke resultaten in hoofde van een meerderheid van de leerlingen wel gerealiseerd was.

4. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of -variabelen levert het volgende op:

4.1 Begeleiding

4.1.1 Leerbegeleiding

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- ondersteuning
- ontwikkeling.

Motivering

- De school besteedt via een aantal initiatieven aandacht aan de ondersteuning van de leerbegeleiding. Bij de aanvang van het schooljaar worden gegevens verzameld over de beginsituatie van de leerlingen en opgenomen in het leerlingvolgsysteem. Er zijn veel begeleidende klassenraden. Deze worden echter niet systematisch bijgewoond door de directie en/of leerlingenbegeleider. Er zijn eerste stappen om het verloop van de klassenraden te optimaliseren en de besluiten van de klassenraden in een digitaal leerlingvolgsysteem te verzamelen. De school ondersteunt de communicatie met de leerlingen en ouders over het leerproces via voldoende oudercontacten (maar deze worden ook vaak niet bijgewoond) en via bijkomende gerichte communicatie waar nodig. De communicatie via de rapporten is voor verbetering vatbaar (zie 4.2.2. Rapporteringspraktijk). Afwezigheden worden goed opgevolgd en in kaart gebracht.
- In het kader van het GOK-beleid zijn er structurele initiatieven om leerlingen met tekorten op het vlak van studievaardigheden gericht bij te werken. In de eerste graad zijn er op vlak van de hoofdvakken inhaallessen voorzien. Dit is niet meer het geval in

de tweede en derde graad. Er zijn voldoende concrete maatregelen voorzien bij leerlingen met leerstoornissen (handelingsplannen) en deze afspraken worden goed gecommuniceerd aan het lerarenkorps. Er is nog geen structurele aanpak om leerlingen met taalproblemen intensiever te begeleiden.

- De wijze waarop remediëring wordt uitgewerkt is leraarafhankelijk. Daarbij kan het zowel gaan om beperkte initiatieven waarbij men de verantwoordelijkheid bij de leerlingen legt, over het aanbieden van bijkomende opdrachten en bijlessen, tot soms zeer concrete remediëringsinitiatieven waarbij via verplichte inhaallessen en hertoetsen kort op de bal wordt gespeeld. Nieuw vanaf dit schooljaar is dat, wanneer tijdens een klassenraad blijkt dat er voor bepaalde leerlingen duidelijke tekorten zijn, een remediëringsplan moet worden uitgewerkt. Dit gebeurt via de klastitularis, waar nodig in samenspraak met de vakleraar in kwestie. Deze plannen komen dan ook op het digitaal platform terecht. De afspraken over aard en diepgang van de verwachte remediëring zijn echter beperkt. Verder blijft onduidelijk hoe deze afspraken zullen worden opgevolgd.
- De gegevens op het vlak van leerbegeleiding zaten tot vorig schooljaar verspreid over verschillende documenten waardoor het moeilijk was om snel een duidelijk beeld te verkrijgen over het leertraject van de leerlingen. Uit een vergelijking van de bestaande gegevens met de jaaroverzichten van de evaluatiegegevens kon niet worden opgemaakt of voor alle leerlingen met duidelijke tekorten voldoende remediëring was voorzien. De school heeft tot op heden weinig werk gemaakt van het vooropstellen en evalueren van concrete doelstellingen bij de leerbegeleiding. Er werden wel stappen ondernomen om leraren per vak begeleidende commentaren te laten geven in het rapport. Deze zijn echter nog overwegend attitudinaal en door de soms voortdurende herhaling van negatieve commentaren demotiverend voor de leerlingen.
- In 1,1 is er een beperkte cursus rond leren leren voor alle leerlingen. Het preventief werken aan leerbegeleiding via initiatieven op vlak van leren leren, geïntegreerd binnen de vakken, wordt leraargebonden ingevuld, met een aantal voorbeelden van goede praktijk. Een aantal leraren maakt bijv. werk van het leren maken van samenvattingen, maar al bij al blijft dit nog beperkt en is het niet uitgewerkt binnen een leerlijn over de graden heen. Er is verder nog onvoldoende structurele aandacht om leerlingen te ondersteunen bij het leren plannen van hun studie. Er wordt, bijv. bij het begin van nieuwe thema's, geen overzicht gegeven van de leerinhouden. De aankondiging van taken en toetsen via een 'planner' geeft vaak een te beperkt overzicht van wat juist moet gekend worden omdat het weinig concreet verwijst naar de leerinhouden. Het vormt dan ook onvoldoende een planningsdocument. De digitale agenda maakt het voor de ouders moeilijker om het leerproces op te volgen. Verder zijn er geen duidelijke afspraken op beleidsniveau over het herhalen van de leerinhouden voor de proefwerken, noch over het geven van feedback na toetsen en proefwerken. Er is geen aansturing van de vakgroepwerking op vlak van de integratie van leren leren in de vakken.

4.1.2 Loopbaanbegeleiding

De school staat voor wat betreft de kwaliteitsbewaking van deze indicator/variabele aan het begin van een ontwikkelingsproces.

Motivering

- Binnen de context van beleidsmatige stuurloosheid, de dalende schoolpopulatie en de afbouw van het aso en diverse studierichtingen heeft de school haar loopbaanbegeleiding de voorbije jaren niet aangestuurd. Het beleid was veeleer gericht op een laagdrempelig onthaalbeleid en het behoud van leerlingen dan op een optimale begeleiding met inbegrip van de doorverwijzing naar onderwijsvormen, studierichtingen en opleidingen in andere scholen en/of centra. De school heeft dus nog geen concrete visie op de oriëntering (ook gebaseerd op een deliberatievisie, zie evaluatiepraktijk) van haar leerlingen, zowel binnen de school als gericht op de doorstroming naar andere onderwijsvormen (bijv. kso) en het hoger onderwijs. Er werd ook geen gerichte

nascholing terzake opgezet. Zo berustte de loopbaanbegeleiding veeleer op initiatieven van de individuele leraren.

- Nuttige informatie over het studietoeraanbod en eventuele doorstroming naar de volgende leerjaren wordt via brochures naar leerlingen en ouders verspreid. Het huidige studietoeraanbod (hoofdzakelijk kwalificatierichtingen in de studiegebieden Handel en Lichaamsverzorging) beperkt het keuzeproces. Hierdoor is de studiekeuze al vaak vooraf bepaald. Momenteel wordt het leerlingvolgsysteem nog onvoldoende benut in functie van de loopbaanbegeleiding. Dit alles maakt dat afspraken en/of procedures m.b.t. de advisering voor de leerlingen en hun ouders soms te vrijblijvend zijn m.b.t. de schoolloopbaan. Wel zijn er afspraken gemaakt en structuren opgezet om eventuele overgangen tussen verschillende studierichtingen binnen de eigen school en voor instromende leerlingen vanuit een andere school en/of studierichting, op te vangen.
- In het kader van loopbaanbegeleiding zoekt de school voor de diverse opleidingen naar geschikte stageplaatsen. Inhoudelijk zijn er wel studierichtingsgebonden verschillen betreffende de organisatie, de effectiviteit en de leerplangerichtheid van de stages. Daardoor missen stages die een krachtige vorm van leren zouden kunnen zijn, soms hun doel.
- De school heeft weinig gegevens verzameld over de effecten van de oriëntering en het keuzeproces van de leerlingen.

4.2 Evaluatie

4.2.1 Evaluatiepraktijk

De school staat voor wat betreft de kwaliteitsbewaking van deze indicator/variabele aan het begin van een ontwikkelingsproces.

Motivering

- De school beschikt niet over een concrete visietekst betreffende haar evaluatiebeleid. Er werden enkel een aantal technische afspraken gemaakt rond evaluatie en deliberatie. Het evaluatiebeleid beperkt zich vooral tot richtlijnen m.b.t. het gewicht van het dagelijks werk en van de examens. Het beleid legt de volledige verantwoordelijkheid voor de inhoudelijke aspecten zoals validiteit, betrouwbaarheid, transparantie, efficiëntie, objectiviteit en normering bij de vakgroepen en vooral bij de individuele leraren. Dit resulteert in opvallende verschillen m.b.t. de evaluatiepraktijk. De meeste vakgroepen moeten duidelijk nog een hele weg afleggen op vlak van procesevaluatie. Dit heeft ook te maken met het ontbreken van een competentiegericht onderwijsproces en een transparante inventarisering van de verworvenheden rond kennis, vaardigheden en attitudes.
- De puntenwaardering voor dagelijks werk en proefwerken varieert per graad en per onderwijsvorm van een verhouding 50%/50% in de eerste graad tot 20%/80% in het tso. Op het vlak van het aantal examenperiodes wordt er enkel gedifferentieerd voor de derde graad tso. De verschillende afspraken binnen de vakgroepen en de puntenverdeling tussen dagelijks werk en proefwerken ondersteunen voor een aantal vakken een veeleer kennisgerichte evaluatie. Dit bemoeilijkt ook het honoreren van inspanningen van de leerlingen tijdens de lessen voor dagelijks werk. De leraren spelen wel in op het grote gewicht van de examens in de evaluatie door hun leerlingen grondig voor te bereiden op de examens. Voor praktijkvakken gaat een in verhouding beperkt deel van het puntentotaal naar het evalueren van vaardigheden, maar ook voor deze vakken zijn er examens. Bovendien bepalen voor deze vakken soms gedragsattitudes mee het evaluatiecijfer. Over het algemeen is er nog heel wat ruimte voor visieontwikkeling, duidelijke afspraken en opvolging ter ondersteuning van de evaluatiepraktijk.
- Studierichtingsgebonden zijn er verschillen op vlak van de evaluatie van de stages en de geïntegreerde proef. Beleidsmatig bleef de aansturing beperkt. Binnen de vakgroepen werd de uitwerking en evaluatie wel vaak op een relevante wijze

bijgestuurd en verbeterd. Dit leidt enerzijds tot een aantal voorbeelden van goede praktijk, anderzijds tot een aantal werkpunten. Er wordt hier verwezen naar de studierichtingsverslagen.

- Het Sint-Jozefinstituut heeft in haar evaluatiebeleid nog niet ingespeeld op signalen zoals het dalende leerlingenaantal, het verdwijnen van bepaalde studierichtingen wegens gebrek aan leerlingen, het hoge en nog stijgende OKI⁶-cijfer, de vele problematische afwezigheden van leerlingen (B-codes), het groot aantal zittenblijvers (16 %) en vooral het groot aantal leerlingen dat tijdens het schooljaar, al of niet als tuchtsanctie, ongekwalificeerd uitstroomt (voor de twee voorbije schooljaren 18 leerlingen in de eerste graad, 29 in het bso en 17 in het tso). Door het traditionele proefwerkensysteem wordt er te weinig rekening gehouden met de instroom van veel leerlingen met een leerachterstand (van 61 % in de eerste graad en het tso tot 70 % in het bso). Hoewel de school eertijds opteerde voor permanente of gespreide evaluatie, is men sinds enige tijd overgestapt naar een systeem van examenreeksen ongeacht de onderwijsvorm. Dit beperkt aanzienlijk de instructietijd en berust veeleer op een recht op halve dagen voor leraren en leerlingen. De school heeft tot hiertoe nog weinig of geen initiatieven genomen tot een externe evaluatie van haar evaluatiepraktijk.
- De school heeft geen rekening gehouden met de bemerkingen en werkpunten in het vorige doorlichtingsverslag. Sinds de vorige doorlichting is er weinig aan de evaluatiepraktijk gewijzigd. Voor meerdere vakken wordt er nog steeds hergebruik van proefwerkvragen vastgesteld, wat de validiteit van de evaluatie in het gedrang brengt. De aanwezige beperkte ontwikkelingsdynamiek is vooral leraarafhankelijk en wordt weinig direct aangestuurd. Er werd weinig nascholing rond evaluatie gevolgd. Een specifiek nascholingstraject werd hiervoor evenmin uitgewerkt. Leraren moeten zich wel kunnen verantwoorden voor hun evaluatiepraktijk bij de deliberatie en bij functioneringsgesprekken. De verschillende criteria die worden gehanteerd rond o.a. de verhouding dagelijks werk/proefwerken en attitudes bemoeilijken echter deze verantwoording.
- Het aantal A-attesten ligt in alle graden en onderwijsvormen merkelijk lager dan in een vergelijkbare Vlaamse school. Dit valt in de eerste graad het duidelijkst op in 1A met slechts 61 % A-attesten en 30 % B-attesten, hoewel deze lesgroep grotendeels bevolkt wordt door leerlingen die vorig schooljaar in 1B+ zaten en aldus hun eerste jaar opnieuw doen. Ook in de tweede en derde graad bso Verkoop (32%) en Haarzorg (23 %), tso Handel (23 %), Bio-esthetiek (12 %) en Schoonheidsverzorging (15 %) ligt het aantal C-attesten erg hoog. Deze attesten zijn vaak gebaseerd op tekorten voor bepaalde vakken. De participatiegraad aan het vervolgonderwijs is laag (42 % in het tso) en enkel op het niveau professionele bachelor. Met een studiesucces van nauwelijks 51 % blijft de school ook onder het Vlaams gemiddelde. Deze gegevens werden op vakgroepniveau nog niet bekeken, zodat er nog geen sprake is van enige analyse en mogelijke bijstellingen.

4.2.2 Rapporteringspraktijk

De school staat voor wat betreft de kwaliteitsbewaking van deze indicator/variabele aan het begin van een ontwikkelingsproces.

Motivering

- Het aantal rapporten en proefwerkperiodes werd per graad door de school vastgelegd. Door middel van het vrij overzichtelijke rapport wordt een organisatorische ondersteuning geboden voor de rapporteringspraktijk. Gemiddelde vakscores worden niet vermeld, waardoor de leerlingen zich niet kunnen situeren in de lesgroep. Leraren worden via verschillende kanalen aangezet om commentaren te noteren op de rapporten (verplicht bij een onvoldoende, vrijblijvend bij een voldoende). Er zijn echter nog weinig afspraken over hoe concreet commentaren rond vakgebonden tekorten en

⁶ Onderwijskansenindex

ondernomen remediëringsinitiatieven worden opgenomen. Het gevolg hiervan zijn veel opvallende en leraargebonden verschillen. De eindexamens worden over het algemeen niet becommentarieerd op de rapporten.

- Deskundigheidsbevordering op vlak van een meer procesgerichte evaluatie en rapportering op leraar- en schoolniveau bleef tot nog toe beperkt. Hieraan gekoppeld is er ook weinig aandacht voor de effecten van de rapporteringspraktijk. De onderbouwing van de attestering, clausulering en adviezen laat te wensen over. Ondanks de beleidsvisie om geen mathematische deliberatie te houden, blijkt uit de notulen van de klassenraad dat B- en C-attesten in de meeste gevallen te eenzijdig gemotiveerd worden vanuit de studieresultaten. Ze bevatten te weinig of helemaal geen verwijzingen naar eventueel ondernomen remediëringsinitiatieven en de effecten ervan. De ouders krijgen ook geen motivatie van een dergelijk attest vanuit de beslissingsklassenraad. De motivering van de B- en C-attesten vormt dan ook een overtreding van de betreffende regelgeving⁷. Adviezen hebben soms een sturende werking naar studierichtingen binnen de eigen school. Het advies geeft voor sterkere leerlingen ook niet duidelijk aan dat alle studierichtingen volgens de interesse van de leerling tot de mogelijkheden behoren en wijst vaak enkel op wat door de school als het 'logische vervolg' wordt beschouwd. Hierbij wordt vaak kso als onderwijsvorm vergeten.
- Leraren moeten zich verantwoorden voor hun rapportering naar aanleiding van de deliberatie. De criteria die hierbij worden gehanteerd zijn echter niet altijd even duidelijk en deze verantwoording gebeurt niet systematisch. Hoewel er infrastructureel weinig aandacht is voor de algemene vakken, spelen deze wel vaak een bepalende rol bij de deliberatie. Het is hierbij opvallend dat in bepaalde studierichtingen schooljaar na schooljaar dezelfde vakken en leraren verantwoordelijk zijn voor onvoldoendes. Er is enige aandacht voor de interne evaluatie van de rapporteringspraktijk vanuit het schoolbeleid, maar deze analyse blijft tot hiertoe veeleer beperkt.

5. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op:

- De school kende enkele opeenvolgende directiewissels in vijf jaar tijd waardoor van leiderschap weinig sprake kan zijn. Sinds september leidt een enthousiaste directeur de school in samenwerking met een prefect (ambt op basis van BPT-uren). Samen zijn ze op zoek naar de meest aangewezen aanpak. Met de andere scholen van de scholengemeenschap wordt samengewerkt op beleidsniveau (zorg, leerlingenoriëntering, personeelsbeleid en flexibele leerwegen). Daarnaast lopen nog enkele projecten met individuele scholen (studieovergangen voor kansengroepen, samenaankoop, ter beschikking stellen van lokalen).
- In het recente verleden was er geen duidelijke beleidsmatige aansturing van de onderwijsprocessen. De schoolvisie is versnipperd over verschillende teksten in de informatiebrochures, het schoolreglement, het schoolwerkactieplan en de schoolwebsite. Concreet is er een dynamisch schoolwerkactieplan dat - naar het voorbeeld van het GOK-actieplan - algemene en specifieke doelstellingen bevat en de uitvoering van de concrete acties opvolgt. Dit plan wordt echter niet gedragen door alle personeelsleden omdat het niet vanuit een participatieve visie is gekomen. Het schoolteam moet zich dringend bezinnen over de rol van de school in het Leuvense onderwijslandschap. De huidige directie heeft voor rust gezorgd na enkele turbulente jaren en werkt in overleg met het personeel aan de concretisering en actualisering van het schoolwerkactieplan. Kleine successen worden geboekt. De organisatie van de leerbegeleiding (zie 4.1.1) is daar een voorbeeld van. Loopbaanbegeleiding, het evaluatiebeleid en het nascholingsbeleid staan nog in de kinderschoenen.

⁷ De delibererende klassenraad motiveert de B- en C-attesten onvoldoende conform het Besluit van de Vlaamse Regering van 19/07/2002, art. 5, §5, 6 en 8.

- De school is eveneens op zoek naar een visie voor talenbeleid, maar de link met en de opvolging van de eindterm- en leerplanrealisatie ontbreekt nog. Er is op het uitvoeringsniveau nog onvoldoende draagvlak om doelgericht vorm te kunnen geven aan een talenbeleid.
- De school heeft geen ict-beleidsplan met aandacht voor elk van de vier pijlers (visie, hardware, software, nascholing) om ict-integratie⁸ succesvol te implementeren.
- De besluitvorming binnen de schoolorganisatie kent formeel een participatieve besluitvormingsstructuur. De wettelijke participatieorganen functioneren op het schoolniveau. Ondanks hun vertegenwoordiging voelen de personeelsleden zich onvoldoende betrokken bij de onderwijskundige visieontwikkeling en beslissingen. De schoolraad is naast adviesorgaan klankbord voor de schoolwerking. In de stafraad werken directie, prefect, coördinatoren en beleidsmedewerker samen aan de besluitvorming. De schoolleiding tracht een aantal items bespreekbaar te maken. De school houdt vast aan de productevaluatie (80 % van de punten op proefwerken in de derde graad tso) en aan de overwegend traditionele en leraargestuurde werkvormen zoals het onderwijsleergesprek. Hierdoor wordt realisatie van een aantal leerplannen bemoeilijkt.
- Op het vlak van de professionalisering is de nascholing blijven stilstaan. Leraarafhankelijk wordt nageschoold, maar zonder algemene visie. Voor de nascholingsgelden is er op het ogenblik van de doorlichting een nog niet besteed overschot in de begroting. Uit de vakverslagen blijkt dat er nochtans een grote nood aan nascholing is. De school beschikt over geen nascholingsplan. Dit is een overtreding van de regelgeving.
- Ondanks de opmerkingen en aanbevelingen in het vorige doorlichtingsverslag (2002) blijft de infrastructuur van de school nog steeds problematisch. De schoolgebouwen zijn verouderd en afgeleefd. Er is in de voorbije decennia met onvoldoende visie en middelen geïnvesteerd. De school spendeerde eveneens onvoldoende in geactualiseerde leermiddelen om tegemoet te komen aan een eigentijdse en uitdagende invulling van het curriculum. De school heeft geen directe plannen met het oog op een grondige vernieuwing van de infrastructuur. De vervanging van de ramen is noodzakelijk maar lijkt financieel geen haalbare kaart te zijn. Behalve het inrichten van een verkoopklas staan er geen initiatieven op stapel. Dit kleine project verloopt moeilijk op de gemeenschappelijke campus met het basisonderwijs door een verschil in inrichtende machten. Genomen initiatieven stikken vaker op het niveau van de inrichtende machten. In de leslokalen voor algemene vakken is de akoestiek ronduit slecht. De directie heeft op het ogenblik van de doorlichting nog geen duidelijk zicht op de financiële en materiële mogelijkheden.
- De bijdrage van de vakgroepen in het besluitvormingsproces is doorgaans minimaal. Door een gebrekkige aansturing en opvolging is het rendement van de vakgroepwerking niet gelijkgericht, beperkt en eerder informeel. De onderwijspraktijk en de leerplanrealisatie worden te vrijblijvend overgelaten aan de verantwoordelijkheid van de individuele leraren wat leidt tot een kwalitatief sterk wisselend beeld. De vakgroepen Handel en Verkoop hebben op eigen initiatief gezorgd voor een sterke werking gericht op de leerplanrealisatie.

⁸ Zie ook <http://www.ond.vlaanderen.be/ICT/>

- De kwaliteitszorg staat nog in zijn kinderschoenen. Het beleid verzamelt weinig gegevens over verschillende proces- en outputonderdelen van de schoolwerking. Voor kritische toetsing van het onderwijsproces steunt de school zelden op externe impulsen of referentiekaders. Structureel ondersteunt de school de kwaliteitszorg via de installatie van een werkgroep. De resultaten van de tevredenheidsenquêtes en bevragingen (zelfevaluaties) uit het recente verleden van onderdelen van de schoolwerking worden verzameld, maar zijn nog niet geanalyseerd om mee de koers van de toekomstige schoolwerking te kunnen bepalen. Recent werd een interne bevraging gevoerd naar een eventuele samenwerking met het Heilig Hartinstituut te Heverlee. Omdat het niet duidelijk is voor het personeel wat de beleidsprioriteiten zijn voor de toekomst, heeft de bevraging vooral voor onrust gezorgd over het voortbestaan van de school.

6. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

6.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- de leerplanrealisatie van bso Verkoop en tso Handel
- de aanpak en inkleuring met betrekking tot de leerplanrealisatie van het vak bedrijfsbeheer in de afdeling Haarzorg

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen:

- Inhaalinitiatieven voor instromers
- Het initiatief op vlak van de uitwerking van de remediëringsplannen bij duidelijke tekorten

Wat betreft het algemeen beleid:

- Het schoolwerkactieplan met doelen, acties en opvolging
- De leerlingbetrokkenheid van de leraren
- De projecten en extra murosactiviteiten

6.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- De leerplangerichtheid
- De invulling van 1B

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen:

- De implementatie van activerende werkvormen en vernieuwingen in de onderwijspraktijk
- De evaluatie
- Het rapporteringsbeleid
- De evaluatie van vakattitudes
- Het talenbeleid
- De uitrusting en infrastructuur

Wat betreft het algemeen beleid:

- De visieontwikkeling op beleidsniveau en de concretisering ervan
- De beleidsmatige aansturing, coördinatie en opvolging van onderwijskundige processen vanuit een pedagogische-didactische visie

- De analyse van de verzamelde gegevens met het oog op kwaliteitsbewaking

6.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- De leerplanrealisatie voor wiskunde in de basisvorming van de eerste graad
- De leerplanrealisatie voor wiskunde in het derde leerjaar van de derde graad Haarstilist
- De leerplanrealisatie voor Nederlands in de basisvorming van de B-stroom
- De leerplanrealisatie Haartzorg in de derde graad

Wat betreft de regelgeving:

- Het nascholingsbeleid (Decreet van 2 april 2004 art 19 tot 22)
- De regelgeving rond het motiveren van de B- en C-attesten (SO 64)

7. ADVIES

In uitvoering van het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor erkenning

BEPERKT GUNSTIG

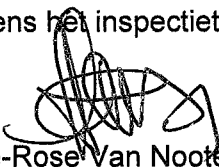
omwille van het onvoldoende realiseren van de leerplandoelstellingen voor

STRUCTUURONDERDEEL		Basisvorming	Keuze/Specifiek gedeelte
Graad 1	A	wiskunde	
Graad 1	B	Nederlands, wiskunde	
Graad 1	Haartzorg - Verzorging-voeding	wiskunde	
Graad 1	Handel	wiskunde	
Graad 1	Moderne wetenschappen	wiskunde	
Graad 1	Sociale en technische vorming	wiskunde	
Graad 3	BSO Haarstilist		wiskunde
Graad 3	BSO Haartzorg		haartzorg

8. REGELING VOOR HET VERVOLG

Het bestuur van de instelling moet **vanaf 1 november 2014** kunnen aantonen dat de tekorten met een beperkt gunstig in voldoende mate werden geremedieerd.

Namens het inspectieteam, de inspecteur-verslaggever

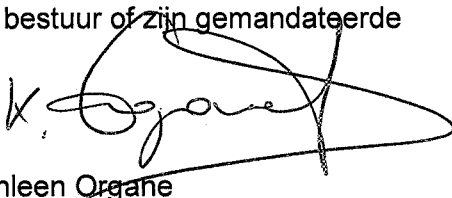
Marie-Rose Van Nooten

Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de instelling:

23 -02- 2012

Voor kennisname

Het bestuur of zijn gemandateerde

Kathleen Organe

12 maart 2012

Geachte heer Gillis

We hebben het definitieve verslag vorige week ontvangen en sturen u vandaag 2 ondertekende exemplaren met de post op.

Hierbij formuleren we graag nog volgende opmerkingen:

-O.w.v. het wegvallen (door ziekte) van de inspecteur-verslaggever vlak voor het correctiegesprek, moest het gesprek overgenomen worden door een collega-inspecteur. Wegens tijdsgebrek kregen wij daarom niet de kans om in het beschrijvende gedeelte bij te sturen.

Wij zijn het niet eens met de formulering in het beschrijvende gedeelte p.9, § 4 : "Het is niet duidelijk wat de meerwaarde is van de 1B+ klas." De meerwaarde ligt ons inziens in het succesvolle parcours dat deze leerlingen nadien afleggen in de A-stroom dankzij het herwonnen zelfvertrouwen in 1B+. Nog voor het correctiegesprek plaatsvond, bezorgden wij de cijfers m.b.t. de doorstroming van de leerlingen uit 1B+ aan de inspecteur-verslaggever. Hier werd duidelijk geen rekening mee gehouden.

Gelieve deze opmerkingen te publiceren bij het doorlichtingsverslag.

Met vriendelijke groeten

Kathleen Organe
Directeur